

Tønder Kommune
Ejendomme

Att.: Guri Alm

Dato: 27.06.2023

Museum Sønderjylland - Arkæologi | Sagsnr.: 23/7130

Arkæologisk udtalelse vedr. Erhverv matr 26 Tved under Tønder ejerlav, Tønder (Tønder Kommune).

Arkæologisk udtalelse i henhold til Museumslovens § 25:

Museum Sønderjylland - Arkæologi har modtaget en forespørgsel vedrørende ovennævnte planområde og har foretaget arkivalsk kontrol og arkæologisk vurdering af planområdet.

Museet skal gøre opmærksom på, at planområdet ligger inden for 100 meter-beskyttelseszonen til et fredet fæstningsanlæg fra 1. verdenskrig (Zeppelinbasen Tønder) (sb. 62 Tønder sogn; fredningsnr. 4205:21), og der skal derfor iflg. Naturbeskyttelseslovens § 18 søges om dispensation fra beskyttelseszonen, hvis der skal ske anlæg inden for denne. Det er Tønder kommune, som er myndighed på det område.

Det skal yderligere bemærkes, at det ovennævnte fredede fortidsminde ligger lige op til matrikelgrænsen. Fortidsmindet er beskyttet af Museumslovens §29e, der må i flg. denne § ikke ske ændringer af nogen art på fortidsmindet. Det er Slots- og Kulturstyrelsen, der har myndighed på det område. Bygherre opfordres derfor til at vise agtpågivenhed ved anlægsarbejde langs matrikelgrænsen mod nord og vest.

Det skal her bemærkes, at denne arkæologiske udtalelse alene forholder sig til risikoen for at træffe på væsentlige fortidsminder ved anlægsarbejde inden for det ansøgte område.

Tidligere sagsbehandling

Museet har 23. september 2014 udarbejdet en arkæologisk udtalelse til Tønder Kommune, hvori den aktuelle matrikel indgår. Denne udtalelse ligger under Museets sagsnr. 14/4353-8.1.2.

Projektbeskrivelse

Planområdet omfatter matr 26 Tved under Tønder ejerlav, Tønder. Det samlede areal omfatter ca. 1,69 ha. På den vestlige del af matrikel kan indtil 2008 på luftfotos ses en landejendom. På luftfotos fra

2012 er ejendommen væk. Det formodes, at denne del af matriklen, som udgør ca. 6400 m² er destrueret.

Området ligger i dyrket mark/græs.

Topografisk beskrivelse

Området er beliggende i den nordlige udkant af Tønder på kanten af geesten i omtrent plant, højtliggende terræn. Mod syd og vest afgrænses terrænet af lavereliggende marsk ved Vidåen (se kortbilag).

Omkring planområdet er der registreret adskillige væsentlige jordfaste fortidsminder.

Mod vest er registreret dele af et marksystem bestående af højryggede agre fra middelalderen (sb. 30 Tønder Sogn).

Mod sydvest har Museet i forbindelse med udstykning af parcelhuse ved Rosinfelt udgravet gårdsanlæg fra romers jernalder (sb. 37 og 42 begge Tønder Sogn). Syd her for er ligeledes registreret fund af affaldsgruber og kulturlag fra ældre romersk jernalder (sb. 35 Tønder Sogn).

Mod syd er fundet en enkelt urnegrav fra sen førromersk/ældre romersk jernalder (sb. 59 Tønder Sogn).

Ved detektorafsøgning er der mod sydøst fundet forskellige middelalderlige genstande, herunder blytenvægt, blyvægtlodder og blysegl (sb. 49 Tønder Sogn).

Vi ved desuden af erfaring, at man i forhistorien foretrak at placere sine bopladser i relativt højt terræn og tæt ved vand. Netop en sådan placering, som det aktuelle planområde har.

Museets vurdering

På baggrund af ovenstående vurderer Museet, at der er **risiko** for at støde på væsentlige, jordfaste fortidsminder ved anlægsarbejde inden for den del af planområdet, som ikke er destrueret. Museet anbefaler derfor en frivillig forundersøgelse forud for anlægsarbejde inden for denne del af planområdet.

Forundersøgelsen vil kunne afsløre, om der findes væsentlige, jordfaste fortidsminder på planområdet, og om de har en sådan karakter, at de skal udgraves, inden de ødelægges ved anlægsarbejdet. Da hele planområdet overstiger 5000 m², skal udgifterne til forundersøgelse - jf. Museumslovens § 26.2 – afholdes af bygherre.

Hvis forundersøgelsen viser, at der findes fortidsminder på arealet, skal disse udgraves, inden de ødelægges ved anlægsarbejdet. I nogle tilfælde er det dog muligt at ændre ved jordindgrebet, så en udgravning ikke bliver nødvendig. Er det ikke muligt, vil udgravningen skulle finansieres af bygherre.

De jordfaste fortidsminder er omfattet af museumslovens § 27. Derfor skal man, hvis man ved anlægsarbejde støder på et fortidsminde, straks indstille arbejdet i det omfang, det berører fortidsmindet, og tilkalde Museum Sønderjylland - Arkæologi.

Yderligere sagsbehandling

Efter aftale med bygherre udarbejder Museum Sønderjylland - Arkæologi gerne et budget og en tidsplan for en forundersøgelse af området.

Vi beder venligst bygherre oplyse CVR-nummer ved henvendelse.

Henvendelse til Pernille Kruse (65 37 08 23 /pekr@msj.dk).

Med venlig hilsen

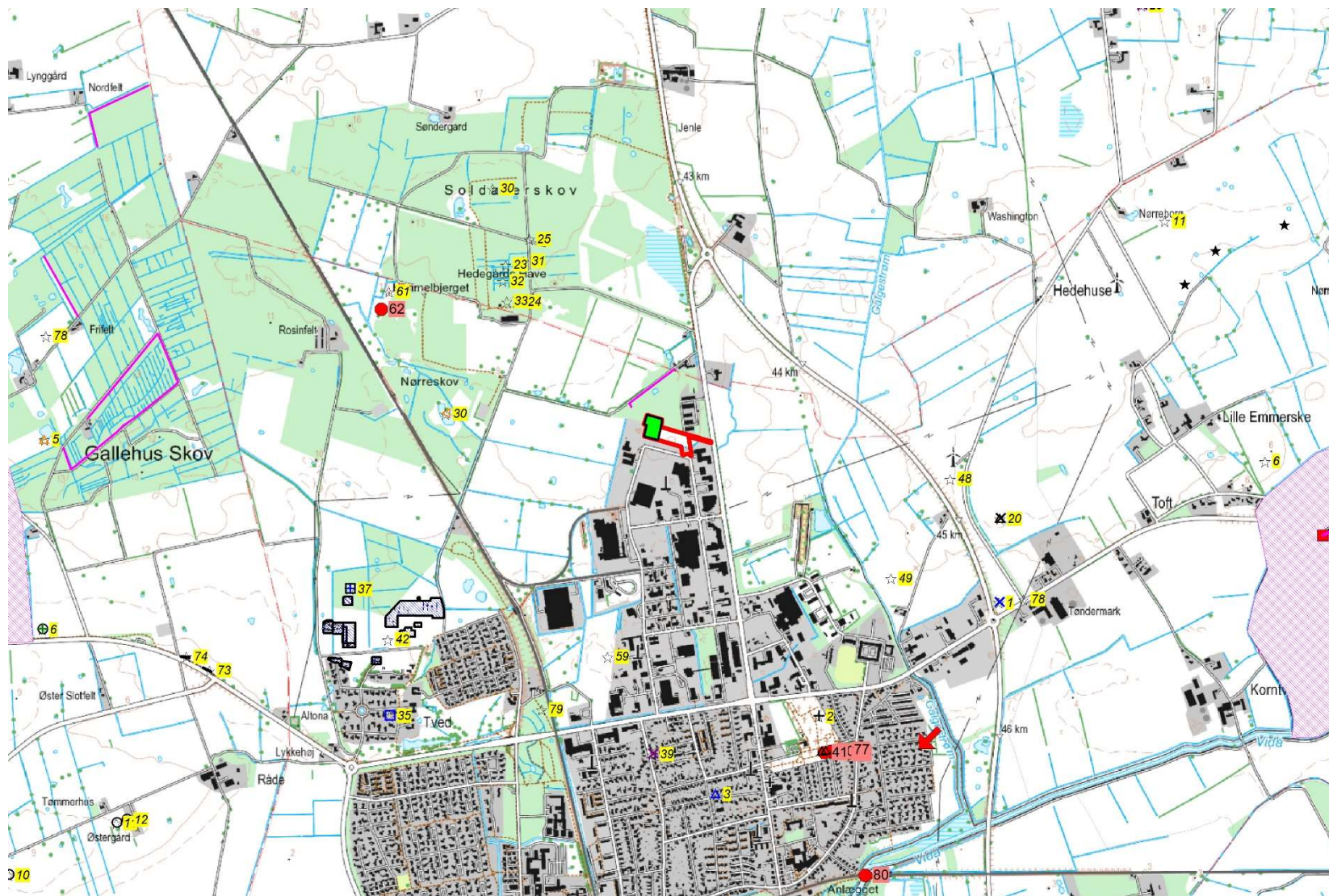
METTE SØRENSEN

MUSEUMSINSPEKTØR

D +45 65 37 08 32 | M +45 21 66 92 64

MESR@MSJ.DK

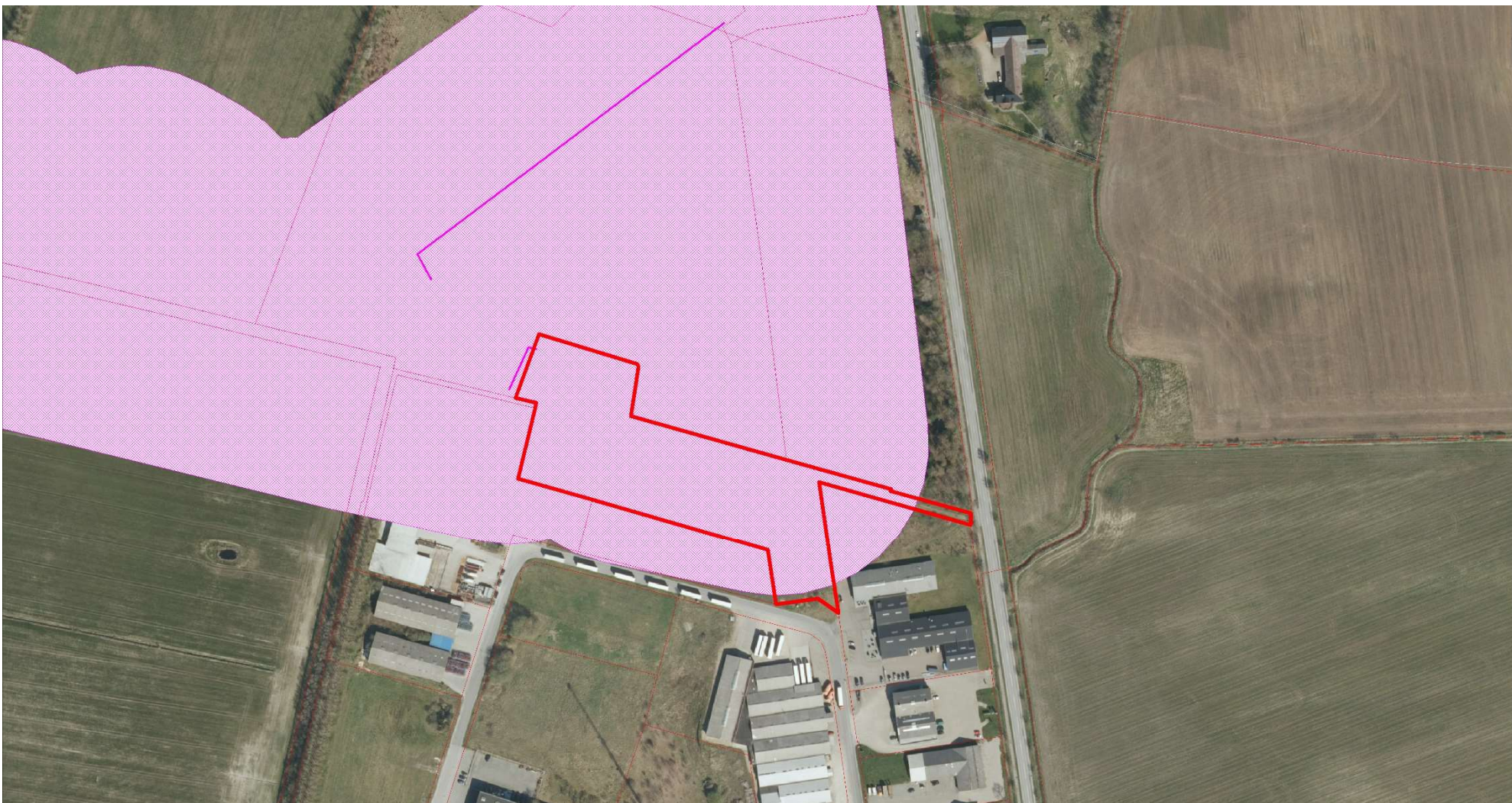
PLANER@MSJ.DK

Kortbilag til 23/7130 vedr. Erhverv matr. 26 Tved under Tønder ejerlav, Tønder (Tønder Kommune).

De berørte områder er markeret med rød kontur. Ikke-fredede fortidsminder er markeret med numre på gul baggrund. Fredede fortidsminder er markeret med numre på rød baggrund. Arkæologiske undersøgelsesområder er markeret med blå skravering.

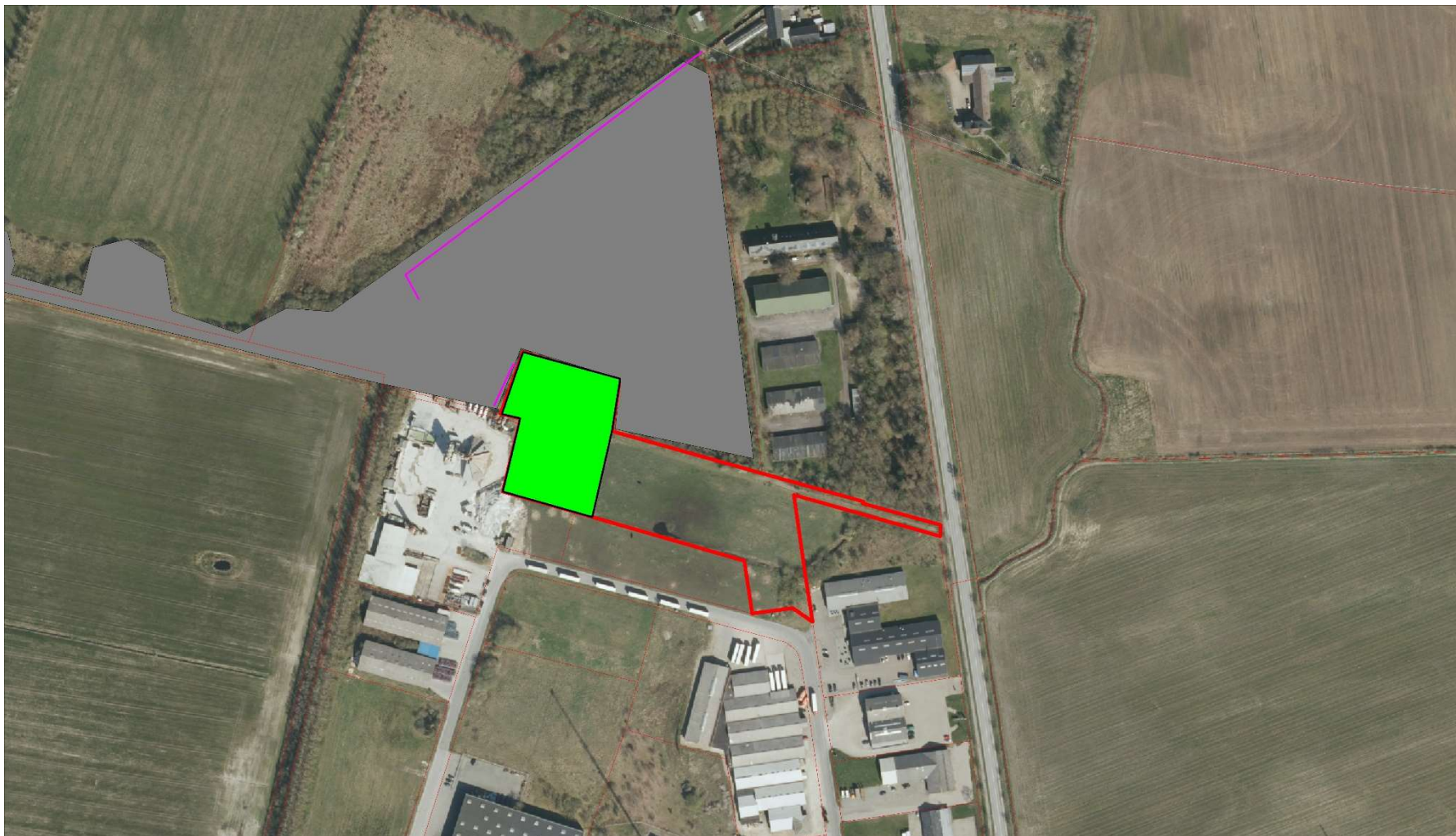
Aktuelt 4 cm kort.

Kortbilag til 23/7130 vedr. Erhverv matr. 26 Tved under Tønder ejerlav, Tønder (Tønder Kommune).

De berørte områder er markeret med rød kontur. 100 meter beskyttelseszone er markeret med lilla skravering.

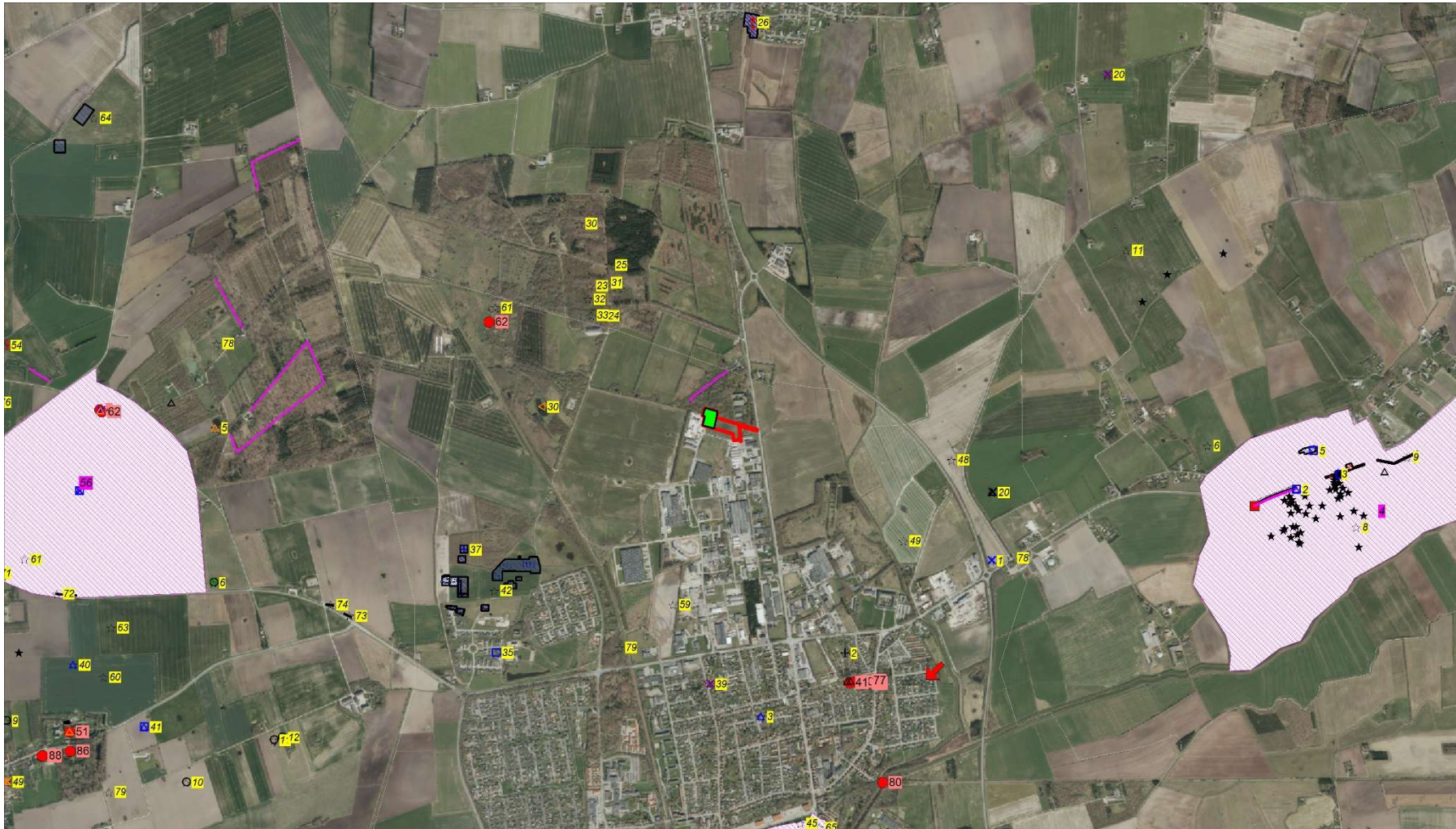
Ortofoto fra 2019.

Kortbilag til 23/7130 vedr. Erhverv matr. 26 Tved under Tønder ejerlav, Tønder (Tønder Kommune).

De berørte områder er markeret med rød kontur. Destrueret område er markeret med grøn. Med grå er det fredede fortidsminde Zeppelinbasen Tønder markeret.

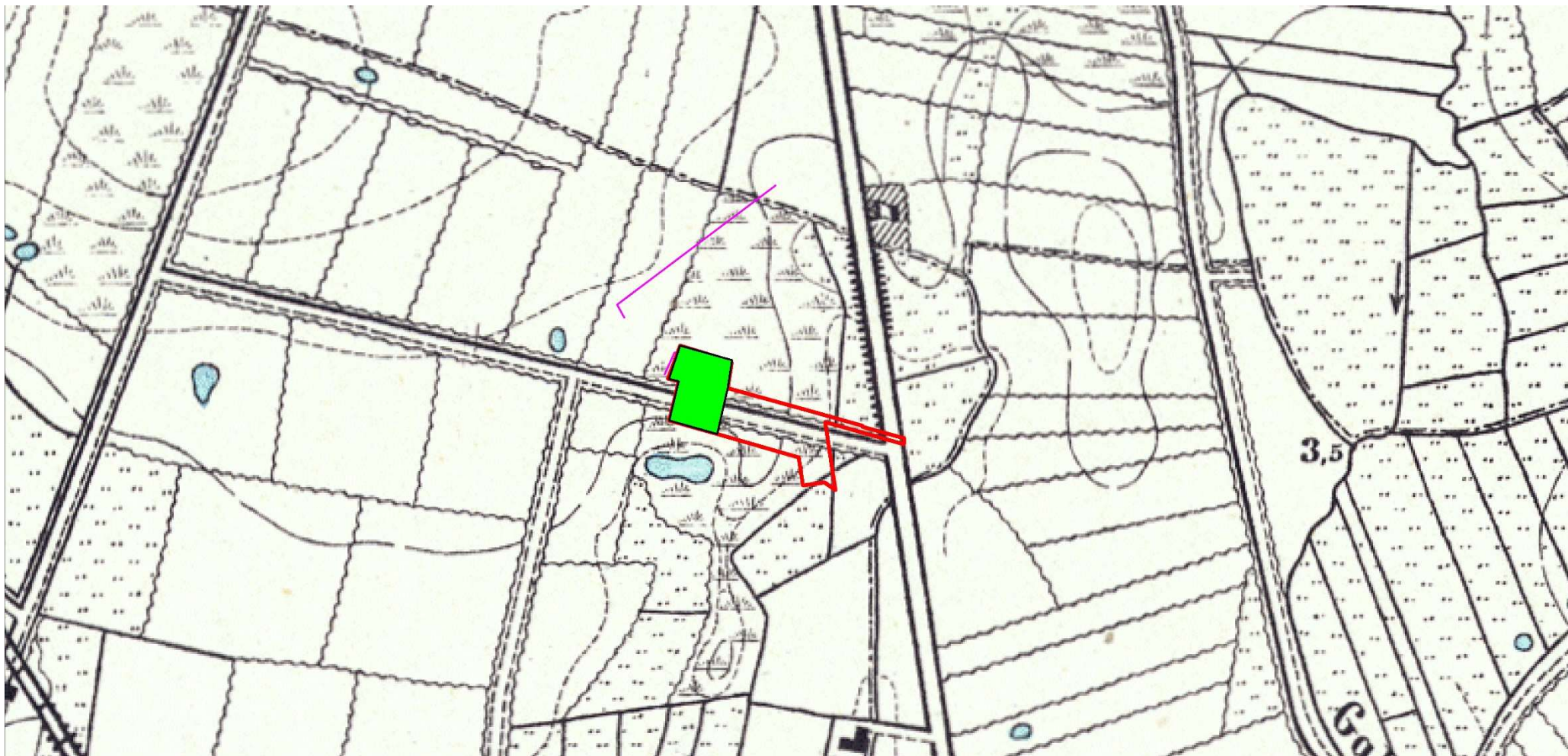
Ortofoto fra 2019.

Kortbilag til 23/7130 vedr. Erhverv matr. 26 Tved under Tønder ejerlav, Tønder (Tønder Kommune).

De berørte områder er markeret med rød kontur. Ikke-fredede fortidsminder er markeret med numre på gul baggrund. Fredede fortidsminder er markeret med numre på rød baggrund. Arkæologiske undersøgelsesområder er markeret med blå skravering.

Ortofoto fra 2019.

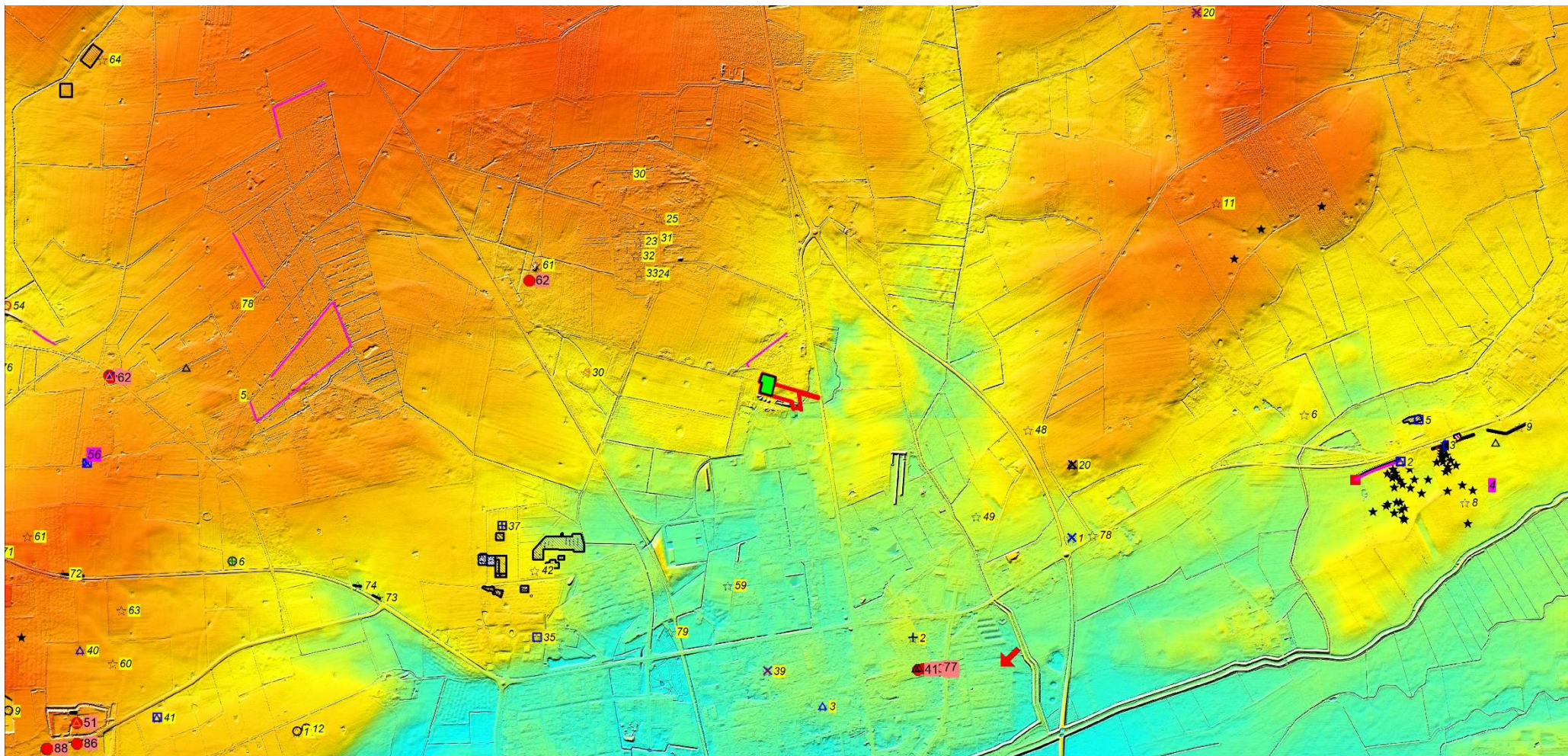

Kortbilag til 23/7130 vedr. Erhverv matr. 26 Tved under Tønder ejerlav, Tønder (Tønder Kommune).

De berørte områder er markeret med rød kontur. Destrueret område er markeret med grøn.

Preussiske målebordsblade fra 1880'erne.

Kortbilag til 23/7130 vedr. Erhverv matr. 26 Tved under Tønder ejerlav, Tønder (Tønder Kommune).

De berørte områder er markeret med rød kontur. Destrueret område er markeret med grøn.

Danmarks højdemodel – terrænmodel.